

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра філософії та культурології

06-07-205М

Методичні вказівки
та плани семінарських занять
з навчальної дисципліни
«Методологія гуманітарного знання»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Креативна та
цифрова культура», спеціальності 034 «Культурологія»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 4
від «27» грудня 2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки та плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Методологія гуманітарного знання» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Наконечна О. П. – Рівне: НУВГП, 2022. – 27 с.

Укладач:

Наконечна О. П., доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології.

Відповідальний за випуск: Наконечна О. П., доктор філософських наук, завідувачка кафедри філософії та культурології.

Керівник ОПП

«Креативна та цифрова культура» проф. Залужна А. Є.

© О. П. Наконечна, 2022

© НУВГП, 2022

Зміст

1. Вступ.....	3
2. Структура навчальної дисципліни.....	5
3. Загальні положення.....	7
4. Плани семінарських занять.....	8
5. Підсумкові запитання з дисципліни	23
6. Методи оцінювання знань	25
7. Розподіл балів, що отримують студенти.....	26

1. Вступ

Навчальна дисципліна «Методологія гуманітарного знання» циклу професійної та практичної підготовки бакалавра спеціальності «Культурологія» сприяє ознайомленню з методологією гуманітарного знання і пізнання, її особливостями, основними віхами її становлення та сучасним станом, можливостями практичного застосування методів в процесі дослідження сучасних проблем гуманітарного і культурного характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія гуманітарного пізнання і знання.

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із сутністю та основними проблемами гуманітарного пізнання і знання, його історичними та культурними підвалинами, демонстрування інтегрального та трансдисциплінарного характеру сучасного гуманітарного знання, ознайомлення студентів з основними напрямками методології сучасного гуманітарного знання – герменевтики, структуралізму, екзистенціалізму, феноменології, семіотики, філософії мови, деконструкції, синергетики тощо, а також з сучасними гуманітарними й культурними парадигмами глобалізованого та мультикультурного суспільства.

Основними завданнями даної дисципліни є розкриття змісту базових теоретичних засад методології гуманітарного знання та сприяння розвитку світоглядної, методологічної та комунікативної культури майбутніх фахівців-культурологів; розуміння актуальних тенденцій розвитку методології сучасної гуманітаристики в цілому (і культурології, зокрема); формування наукових підходів до розуміння гуманітарної ситуації у світі та Україні; оволодіння навичками проведення міждисциплінарних досліджень з використанням традиційних та новітніх методів та методик задля оприявлення та вирішення сучасних проблем гуманітарного і культурного характеру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості становлення методології гуманітарного знання як наукової дисципліни;
- концептуальні засади методології гуманітарного пізнання і знання;
- основні напрямки методології сучасного гуманітарного знання – герменевтики, структуралізму, екзистенціалізму, феноменології, семіотики, філософії мови, деконструкції, синергетики тощо;
- особливості методології сучасного гуманітарного і культурологічного знання;

уміти:

- самостійно аналізувати явища та процеси культури та використовувати отримані теоретичні знання на практиці щодо аналізу стану сучасної культури;
- творчо застосовувати отримані теоретичні знання в процесі дослідницької діяльності, професійної комунікації щодо вирішення проблем гуманітарного, культурологічного характеру в сучасному світі.

2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Лекції	Сем.з.	СРС	Разом
1	2	3	4	5
Модуль 1. Методологія гуманітарного знання як дисципліна				
Тема 1. Методологія гуманітарного знання: предмет, структура та завдання.	2	2	8	12
Тема 2. Пізнання – наука – методологія.	4	4	10	18
Тема 3. Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання і знання.	2	2	10	14
	8	8	28	44
Модуль 2. Методологія гуманітарного знання: сучасний стан				
Тема 4. Особливості методології гуманітарного пізнання в умовах зміни парадигм.	2	2	10	14
Тема 5. Специфіка сучасного соціогуманітарного знання та його методології.	2	2	10	14
Тема 6. Моделі сучасних культурологічних досліджень	2	4	12	18
	6	8	32	46
Усього годин	14	16	60	90

Заочна форма навчання

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Лекції	Сем.з.	СРС	Разом
1	2	3	4	5
Модуль 1. Методологія гуманітарного знання як дисципліна				
Тема 1. Методологія гуманітарного знання: предмет, структура та завдання.	-	1	10	11
Тема 2. Пізнання – наука – методологія.	1	2	16	19
Тема 3. Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання і знання.	-	1	14	15
	1	4	40	45
Модуль 2. Методологія гуманітарного знання: сучасний стан				
Тема 4. Особливості методології гуманітарного пізнання в умовах зміни парадигм.	-	1	13	14
Тема 5. Специфіка сучасного соціогуманітарного знання та його методології.	1	1	13	15
Тема 6. Моделі сучасних культурологічних досліджень	-	2	14	16
	1	4	40	45
Усього годин	2	8	80	90

Теми семінарських занять

№ з/п	Теми	Кількість годин
1.	Методологія гуманітарного знання: предмет, структура та завдання.	2
2.	Пізнання як спосіб людського життєствалення.	2
3.	Проблеми методології.	2
4.	Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання і знання.	2
5.	Особливості методології гуманітарного пізнання в умовах зміни парадигм.	2
6.	Специфіка методології сучасного соціогуманітарного знання.	2
7.	Особливості методології сучасних культурологічних досліджень.	4
Разом		16

3. Загальні положення Методичні поради по підготовці до семінарських занять

Семінарські заняття є важливою формою самостійної роботи студентів по оволодінню змістом дисципліни «Методологія гуманітарного знання», що потребують як засвоєння теоретичного матеріалу на лекціях, так і самостійної роботи по опрацюванню першоджерел, підготовки до семінарських занять.

Теоретичний матеріал подається під час лекційних занять, а також на сторінці дисципліни в системі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4978> та в рекомендованій літературі.

Рекомендована література включає не тільки посібники, а й монографії, статті, праці сучасних авторів, які «ілюструють» конкретні методи аналізу гуманітарних і культурологічних проблем. Тож опрацювання та осмислення філософських, культурологічних, літературних текстів, потребує вдумливої роботи та їх обговорення на семінарських заняттях.

Для самостійної перевірки засвоєних знань до кожного заняття сформульовані контрольні питання.

При підготовці завдань студенти мають можливість виявити аналітичні та розвинути творчі практичні здібності для дослідження проблем сучасної гуманітаристики.

4. Плани семінарських занять

Модуль 1.

Тема 1. Методологія гуманітарного знання: предмет, структура та завдання

План

1. Особливості гуманітарного знання.
2. Основна проблематика і структура гуманітарного знання.
3. Єдність історії та методології у формуванні проблемного поля соціогуманітарного знання.

Контрольні питання

1. Що таке гуманітарне знання?
2. Охарактеризуйте риси та особливості гуманітарного знання.
3. Розкрийте проблематику гуманітарного знання.
4. Розкрийте еволюцію уявлень про об'єкти соціогуманітарних наук.

5. Охарактеризуйте місце й роль суб'єкта в гуманітарному пізнанні.
6. У чому полягає інтегральний та міждисциплінарний характер гуманітарного знання?
7. Сформулюйте аксіологічні імперативи методології гуманітарних досліджень.
8. Яке місце гуманітаристики у сучасній культурі?
9. Яке значення та мета розвитку методології гуманітарного знання в системі знань про культуру?

Література

1. Афанасьев А. И. Гуманитарное знание и гуманитарные науки: монография. Одеса : Бахва, 2013.
2. Культурологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2013. 863 с.
3. Афанасьев О. І. Гуманітарні науки і гуманітаристика. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: філософія, соціологія, політологія.* 2014. Вип. № 24 (Том 2). С. 9–14.
4. Буруковська Н. В. Аксіологічні імперативи методології гуманітарних досліджень. *Вісник Харківського університету "Постмодернізм у філософії, науці і культурі" (серія: теорія культури і філософії науки).* № 464. Харків, 2000. С.172–175.
5. Буруковська Н. В. Особливості становлення та усвідомлення нового знання в гуманітарній сфері. *Вісник «Філософія. Політологія».* Випуск 33. Київ : Київський університет, 2001. С.7–11.
6. Кизима В. Культурологія і сучасна методологія гуманітарного пізнання. *Вісник НАН України.* 2001. № 5. С. 13–25.
7. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ : Парапан, 2003. Р. 1, 2, 4.

8. Петрушенко В. Л. Гуманітарне пізнання: сучасний статус та парадигмальні зміщення. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Збірник наук пр. Вип. 663-664. С.3–9.
9. Природознавство і гуманітарія. Пошуки взаєморозуміння : монографія / Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Мороз О. Я., Озадовська Л. В. та ін. Київ : ПАРАПАН, 2009.
10. Проект «Людиновимірність як світоглядна настанова в науці та суспільстві ХХІ ст.». *Практична філософія*. 2011. № 3.
11. Рорті Р. Філософія і дзеркало природи. *Сучасна зарубіжна філософія: течії і напрями*. Київ : Ваклер, 1996. С.298–328.
12. Фейблман Джеймс Концепція науки про культуру www.history.univ.kiev.ua/download/Library-KNU-History/Methodology-ofHistory/4.pdf

Тема 2. Пізнання як спосіб людського життєствавлення

План

1. Сутність та види пізнання.
2. Наукове пізнання та його специфіка.
3. Наука: сутність, основні ознаки та функції в житті суспільства.
4. Специфіка гуманітарного пізнання і знання.

Контрольні питання

1. Що таке гносеологія?
2. Охарактеризуйте види пізнання.
3. В чому виявляються особливості філософського пізнання?

4. Охарактеризуйте характер взаємозв'язків в системі об'єкт, суб'єкт, знання.
5. У чому полягає сутність та специфіка наукового пізнання?
6. Розкрийте сутність, основні ознаки науки та її функції в суспільстві та культурі.
7. Яке значення має аналіз гуманітарного пізнання і знання в сучасній картині світу?
8. Що таке картина світу? В чому особливості наукової картини світу?
9. Яке співвідношення між науковою і культурною картинами світу?
10. Охарактеризуйте особливості законів у сфері гуманітарних наук.

Література

1. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки : підручник для студ. філос. ф-тів і аспірантів. Київ : Логос, 2009. 244 с. Р. 7.
2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ : Парапан, 2003. Р. 6, 7, 12.
3. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник. 4-те вид. Львів, 2006. Т.15.
4. Поппер К. Логіка соціальних наук. Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4978> .
5. Епістемологія. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ : Абрис, 2002. С. 201–202.
6. Коваль М. Д. Регулятивний світ науки. *Практична філософія*. 2007. № 4.
7. Пономаренко Ю. Г. Еволюція наукових картин світу і відповідних їм способів мислення. Київ, ЦГО НАН України, 1996.

8. Рижко В. А. Концепція як форма наукового знання. Київ, 1995.
9. Цофнас А. Ю. Гносеологія. Київ : Алерта, 2005. 232 с.

Тема 3. Проблеми методології

План

1. Метод, методологія, методика.
2. Класифікація методів.
3. Функції філософії у методології наукового пізнання.
4. Методологія природничого та гуманітарного знання: загальні та відмінні риси.

Контрольні питання

1. Що таке метод, методологія, методика?
2. Що таке методологічна свідомість і методологічна культура?
3. Яка існує класифікація методів наукового пізнання?
4. Охарактеризуйте функції філософії у науковому пізнанні.
5. Розкрийте зміст методів емпіричного та теоретичного пізнання.
6. Охарактеризуйте загальні та відмінні риси методів природничого та гуманітарного знання.

Література

1. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки : підручник для студ. філос. ф-тів і аспірантів. Київ : Логос, 2009. 244 с. Р. 7.
2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ : Парапан, 2003. Р. 9, 13, 14.
3. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник. 4-те вид. Львів, 2006. Т.15, 16.
4. Методологія, методологія науки. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ : Абрис, 2002. С. 374–376.

5. Мертон Р. Наука і соціальний порядок. Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4978>.

6. Природознавство і гуманітарія. Пошуки взаєморозуміння : монографія / Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Мороз О. Я., Озадовська Л. В. та ін. Київ : ПАРАПАН, 2009.

Тема 4. Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання і знання

План

1. Формування методів гуманітарного пізнання в історико-філософському процесі (період класики).
2. Наукова раціональність: сутність та історичні трансформації.
3. Діалектика як методологія гуманітарного пізнання.
4. Використання класичної методології для вивчення закономірностей соціокультурного розвитку суспільства.

Контрольні питання

1. Розкрийте історико-теоретичні аспекти становлення культурологічного знання в контексті розвитку сучасної гуманітарної науки.
2. Охарактеризуйте своєрідність методології доби Античності.
3. Охарактеризуйте своєрідність методології доби Середньовіччя.
4. Що внесли філософи Нового часу в концептуальні погляди на методологію гуманітарного знання?
5. В чому виявляються основні тенденції методологічних підходів соціогуманітарного знання у XVIII-XIX століттях?
6. Розкрийте методологічні підходи до аналізу культури «філософії життя».

7. Які особливості діалектики як методології соціогуманітарного пізнання?
8. Охарактеризуйте типи наукової раціональності.
9. Які особливості етичної раціональності (за К.-О. Апелем) (див.: 1)?

Література

1. Апель К.-О. Ситуація людини як етична проблема / А. М. Єрмоленко. *Комунікативна практична філософія* : підручник. Київ : Лібра, 1999. С.231–254.
2. Афанасьєв О. Наукові методи в гуманітаристиці. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках, 2(22), 2012. С. 253–258 URL: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/53>
3. Буруковська Н. В. Особливості становлення та усвідомлення нового знання в гуманітарній сфері. *Вісник «Філософія. Політологія»*. Випуск 33. Київ: «Київський університет», 2001. С.7–11
4. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки : підручник для студ. філос. ф-тів і аспірантів. Київ : Логос, 2009. 244 с. Р. 4.
5. Добронравова І. С. Концепції наукової раціональності в сучасній філософії науки. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/pidr1.html>
6. Феерабенд П. Наука у вільному суспільстві. Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4978>.

Тема 5. Особливості методології гуманітарного пізнання в умовах зміни парадигм

План

1. Методологія «наук про дух» неокантіанства та її вплив на формування методології гуманітарного пізнання.
2. Аналітична традиція і сучасна гуманітаристика.

3. Специфіка методологічних підходів герменевтики, феноменології, екзистенціалізму, структуралізму, психоаналізу, структурно-семіотичної традиції, прагматизму в гуманітарному пізнанні.

Контрольні питання

1. В чому виявився вплив зміни світоглядної парадигми на методологію гуманітарного знання?
2. Означте особливості методології неокантіанства і її вплив на розвиток гуманітарного знання.
3. Розкрийте сутність поглядів на відмінність гуманітарних та природничих наук представниками неокантіанства (звернувшись до праці: 9).
4. Який вплив мала аналітична традиція на формування сучасної гуманітаристики?
5. Охарактеризуйте специфіку методологічних підходів герменевтики, феноменології, екзистенціалізму, структуралізму, структурно-семіотичній традиції, прагматизму до гуманітарної сфери.
6. Розкрийте суть проблеми інтерпретації та розуміння в гуманітарному знанні.

Література

1. Антологія світової літературно критичної думки ХХ століття. Львів : Літопис, 2002. С. 55–86, 109–142, 264–281, 288–327, 448–525.
2. Сучасна культурологія : навч. посіб. для студ. вищ навч. закл. / К. В. Кислюк, В. А. Суковата, та інші; за загл. ред. К. В. Кислюка. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 342 с.
3. Больнов О. Ф. Філософська антропологія та її методичні принципи. *Сучасна зарубіжна філософія: течії і напрями*. Київ: Ваклер, 1996 .С.96–112.

4. Кун Т. Структура наукових революцій. *Філософія: хрестоматія : навч. посіб.* Київ : Знання, 2009. С. 354–364.
5. Попович М. В. Аналітична філософія культури. *Культурологічна думка*, 2009. Національна академія мистецтв. Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4978>.
6. Поппер К. Факти, норми та істина: подальша критика релятивізму. *Читанка з історії філософії*. В 6 кн. Кн.6. Зарубіжна філософія ХХ ст. Київ : Довіра, 1993. С.26–29.
7. Проект «Людиновимірність як світоглядна настанова в науці та суспільстві ХХІ ст.». *Практична філософія*. 2011. № 3.
8. Рорті Р. Філософія і дзеркало природи. *Сучасна зарубіжна філософія: течії і напрями*. Київ : Ваклер, 1996. С.328–359.
9. Рупташ О. Методологічний потенціал гуманітаристики в процесі інтеграції наук. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Збірник наук пр. Вип. 663-664. С. 213–218.
10. Савостьянова М.В. Роль науки у створенні реалій і міфологем інформаційного суспільства. *Практична філософія*. 2011. №1.
11. Татаркевич В. Історія філософії. В 3-х т. Т.3. : навч. посібник. Львів : Свічадо, 1999. С. 168–176.
12. Тейлор Ч. Подолання епістемології. Після філософії : кінець чи трансформація? / Чарльз Тейлор ; пер. з англ. О.М. Соболю; упоряд.: К. Банес та ін. Київ : Четверта хвиля, 2000. С. 406–431.
13. Шейко В. М., Богуцький Ю. П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.) : монографія. Київ : Генеза, 2005. 592 с.

Тема.6. Специфіка методології сучасного соціогуманітарного знання

План

1. Антропологічний та лінгвістичний повороти в сучасній культурі та їх вплив на гуманітаристику.
2. Гуманітарне знання в умовах інформаційного суспільства.
3. Постмодерністська методологія та її вплив на зміни методології гуманітарного пізнання.

Контрольні питання

1. Розкрийте зміст антропологічного та лінгвістичного поворотів в сучасній культурі. Як вони вплинули на зміст і методологію гуманітаристики?
2. Що таке текстуальність у бутті і культурі?
3. Розкрийте особливості функціонування гуманітарного знання в умовах інформаційного суспільства.
4. Що таке постмодерністська методологія?
5. Як постмодерністська методологія вплинула на зміни методології гуманітарного пізнання?
6. Що таке деконструкція як метод гуманітарного пізнання?
7. Ситуація «смерті автора» і «смерті людини» як виклик для сучасного гуманітарного знання.
8. Розкрийте вплив сучасної соціокультурної ситуації на стан розвитку гуманітарного знання і методології пізнання
9. Звернувшись до дискусії Г.-Г Гадамера і Ж. Дерріда (Антологія світової літературно критичної думки ХХ століття. Львів: Літопис, 2002. С.281-285) розкрийте взаємозв'язок між герменевтикою і деконструкцією.

Література

1. Афанасьєв О. Гуманітарні парадигми та парадигми гуманітарних наук. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Збірник наук пр. Вип. 663-664. С. 19–26.
2. Бауер М. Антропологізація науки і становлення гуманітарно-наукових парадигм. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Збірник наук пр. Вип. 663-664. С. 54–58.
3. Більченко Є. В. Модель суб'єкта ХХІ століття: криза історії і втеча у мистецьку гру. *Людина в сучасному цивілізаційному процесі: філософсько-культурологічні та етико-естетичні виміри* : монографія / М. М. Бровко та ін.; відп. ред. М. М. Бровко; Нац. муз. акад.. України ім. П. І. Чайковського. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2014. С. 54–74.
4. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Перек. з франц. В.Ховхун. Київ : Вид. Соломії Павличко «ОСНОВИ», 2004. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Jean_Baudrillard/Symuliakry_i_symuliatsiia.pdf
5. Вельш В. Наш постмодерний модерн. Київ, 2004. Р.ІУ або У.
6. Вовк С. М. Синергетика як наукова парадигма. *Практична філософія*. 2007. №1.
7. Гатальська С. М. Філософія культури : підручник. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
8. Гірц К. Інтерпретація культур: Вибрані есе. Київ : Дух і Літера, 2001. 542 с.
9. Дерріда Ж. Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук. *Антологія світової літературно критичної думки ХХ століття*. Львів : Літопис, 2002. С. 617–641.

10. Козловський П. Постмодерна культура: Суспільно-культурні наслідки технічного розвитку. *Сучасна зарубіжна філософія: течії і напрями*. Київ : Ваклер, 1996. С.213–295.
11. Ліотар Ж.Ф. Постмодерністська ситуація. *Після філософії: кінець чи трансформація? Пер.з англ.* / Упоряд. К. Байнес та інші. Київ : Четверта хвиля, 2000. С.71–90.
12. Пригожин І. Порядок із хаосу: новий діалог людини з природою. *Філософія: хрестоматія* : навч. посіб. Київ : Знання, 2009. С.344–353.
13. Проект «Людиновимірність як світоглядна настанова в науці та суспільстві ХХІ ст.». *Практична філософія*. 2011. № 3.
14. Самардак М. М. Синергетичні новації в загальнонауковій методології. *Практична філософія*. 2008. № 2.
15. Савостьянова М. В. Роль науки у створенні реалій і міфологем інформаційного суспільства. *Практична філософія*. 2011. № 1.
16. Фуко М. Що таке автор? *Антологія світової літературно критичної думки ХХ століття*. Львів : Літопис, 2002. С.598–616.

Тема 7. Особливості методології сучасних культурологічних досліджень

План

1. Дискурс культури ХХІ ст.: макро- і мікрорівні.
2. Особливості застосування філософських, загальнонаукових та конкретно-наукових методів і підходів для вирішення культурологічних проблем.

3. Розкриття потенціалу застосування сучасних методів (теорія систем, синергетика, парадигмальний підхід) у полі культурології.
4. Метод моделювання культурної ситуації, міжкультурної взаємодії в сучасних реаліях.
5. «Гуманітарна експертиза» сучасних соціокультурних проєктів як методологія.
6. Особливості спеціальних методів (крос-культурний, діалоговий методи, метод реконструкції соціокультурної системи, біографічний метод тощо) у аналізі буття культури.

Контрольні питання

1. Що таке культурний дискурс?
2. Розкрийте особливості застосування філософських, загальнонаукових та конкретно-наукових методів і підходів для вирішення культурологічних проблем.
3. Що таке наратив і які методологічної функції щодо аналізу культури він виконує?
4. Розкрийте потенціал застосування сучасних методів (теорія систем, синергетика, парадигмальний підхід) у полі культурології.
5. Які особливості методу моделювання щодо культурної ситуації в сучасних реаліях?
6. Що таке «гуманітарна експертиза» сучасних соціокультурних проєктів як методологія?
7. Наведіть приклади використання спеціальних методів (крос-культурний, діалоговий методи, метод реконструкції соціокультурної системи, біографічний метод тощо) у аналізі буття культури.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризуйте і проаналізуйте теоретичні орієнтири крос культурного дослідження, висловлені Дж. Мердоком [10].
2. Розкрийте основні риси і зміст проекту культурної антропології, створеного Ф. Боасом.
3. Витлумачте позицію К.Гірца про те, що метою антропології є розширення універсуму людського дискурсу.
4. Прокоментуйте позицію: Культура – це «стратифікована ієрархія значущих структур; вона складається з дій, символів і знаків. Аналіз культури – це інтерпретація інтерпретації, вторинна інтерпретація світу, який вже постійно описується і інтерпретується людьми, які його створюють» [3, с. 43].
5. Прореферуйте р.2 «Ціннісно-смысловий універсум людини» С. Кримського і розкрийте розуміння автором екології сучасної культури» [8, с.22- 33].

Література

1. Більченко Є. В. Цілі людини між модерном і постмодерном: спроба критичного культурологічного прогнозування ХХІ століття. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія»*. Острог, 2011. Вип.8. С. 452–463.
2. Гатальська С. М. Філософія культури : підручник. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
3. Гірц К. Інтерпретація культур: Вибрані есе. Київ : Дух і Літера, 2001. 542 с. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/index. php
4. Герчанівська П. Е. Культура в парадигмах ХХ–ХХІ ст. : монографія. Київ : НАКККиМ, 2017. 378 с.

5. Герчанівська П. Е. Аналіз культури в парадигмі теорії систем. *Вісник НАКККіМ*. 2017. №. I. С. 3–7.
6. Герчанівська П. Е. Феноменологічний аналіз у культурології. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2017. Вип. I (8). С. 3–11.
7. Кизима В. Культурологія і сучасна методологія гуманітарного пізнання. *Вісник НАН України*. 2001. № 5. С. 13–25.
8. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ : ПАРАПАН, 2003. Р. 2, 4, 5.
9. Малиновський Б. Наукова теорія культури. URL: <http://www.fedydiary.ru/html/112010/08112010-01a.html>.
10. Мердок Джордж П. Фундаментальні характеристики культури. *Антологія досліджень культури*, 1997. С. 49–57.
11. Овчарук О. В. Антропологічний вимір культурологічного знання: методологічний аспект. *Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць*. Вип. 29. Київ : Міленіум, 2016. С. 108–117.
12. Попович М. В. Філософія свободи (Великий науковий проект). Харків : Фоліо, 2018. 524 с.

Додаткові інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. URL: <http://library.nakkkim.edu.ua>
3. Електронний каталог бібліотеки філософського факультету Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. URL: http://philosophy.univ.kiev.ua/ua/view/lib_cat_ph/6/6/6

4. Методичні матеріали факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. URL: <http://www.philosof.onu.edu.ua/newsite/method.htm>

5. Підсумкові запитання з дисципліни

1. Методологія гуманітарного знання: предмет, структура та завдання.
2. Актуальність, мета та завдання дослідження методології гуманітарного знання.
3. Місце і особливості гуманітарного знання в системі знань.
4. Основна проблематика і структура гуманітарного знання.
5. Єдність історії та методології у формуванні проблемного поля соціогуманітарного знання.
6. Інтегральний та міждисциплінарний характер гуманітарного знання.
7. Аксіологічні імперативи методології гуманітарних досліджень.
8. Місце гуманітаристики у сучасній культурі.
9. Пізнання як спосіб людського життєствлення.
10. Види пізнання.
11. Особливості філософського пізнання.
12. Об'єкт, суб'єкт, знання – характер взаємозв'язків.
13. Наукове пізнання та його специфіка.
14. Наука: сутність, основні ознаки та функції в житті суспільства.
15. Наукова картина світу, її історичні форми та функції.
16. Специфіка гуманітарного пізнання і знання.
17. Проблема типології законів у сфері гуманітарних наук.
18. Метод, методологія, методика.

19. Роль методології у функціонуванні науки.
20. Класифікація методів.
21. Методи емпіричного дослідження.
22. Методи теоретичного пізнання.
23. Функції філософії у методології наукового пізнання.
24. Загальнонаукові методи і прийоми дослідження.
25. Методологія природничого та гуманітарного знання: загальні та відмінні риси.
26. Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання і знання та їх характеристика.
27. Еволюція уявлень про об'єкти соціогуманітарних наук.
28. Місце й роль суб'єкта в гуманітарному пізнанні.
29. Наукова раціональність: сутність та історичні трансформації.
30. Діалектика як методологія гуманітарного пізнання.
31. Специфіка методологічних підходів герменевтики, феноменології, екзистенціалізму, структуралізму, психоаналізу, структурно-семіотичної традиції, прагматизму в гуманітарному знанні.
32. Роль аналітичної традиції в сучасній гуманітаристиці.
33. Методологія «наук про дух» неокантіанства та її специфіка.
34. Проблем інтерпретації та розуміння в гуманітарному знанні.
35. Некласичні трансформації методологічних принципів.
36. Текстуальність у культурі й бутті.
37. Людиновимірність сучасної науки.
38. Гуманітарне знання в умовах інформаційного суспільства.
39. Постмодерністська методологія та її вплив на зміни методології гуманітарного пізнання.

40. Ситуація «смерті автора» і «смерті людини» як виклик для сучасного гуманітарного знання.
41. Деконструкція як метод гуманітарного пізнання.
42. Дискурс культури: макро- і мікрорівні.
43. Особливості застосування філософських, загальнонаукових та конкретно-наукових методів і підходів для вирішення культурологічних проблем.
44. Наратив і його методологічні функції.
45. Розкриття потенціалу застосування сучасних методів (теорія систем, синергетика, парадигмальний підхід) у полі культурології.
46. Метод моделювання культурної ситуації, міжкультурної взаємодії в сучасних реаліях.
47. «Гуманітарна експертиза» сучасних соціокультурних проєктів як методологія.
48. Особливості спеціальних методів (крос-культурний, діалоговий методи, метод реконструкції соціокультурної системи, біографічний метод тощо) у аналізі буття культури.

6. Методи оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та оціночні бали за їх виконання:

- доповідь на семінарському занятті;
- опрацювання першоджерел;
- дискусія, розгляд проблемних питань, ділові ігри, тренінг;
- самостійна робота, ситуаційні дослідження, есе;
- модульні контрольні роботи;
- залік.

№ з/п	Види навчальної діяльності	Бал
1.	Відвідування лекційних занять	0,5 б. за 2 год.
2.	Відвідування семінарських занять	1 б. за 2 год.
3.	Доповідь на семінарському занятті	2 б. за 1 виступ
4.	Участь у дискусії, розгляді проблемних питань під час семінарського заняття	2 б. за 1 заняття
5.	Підготовка конспекту першоджерел і використання його у відповіді	3 б.
6.	Керівництво «малою групою», організація брифінгу	2 б.
7.	Підготовка мультимедійних презентацій до семінарських занять	до 3 б. за 1 тему
8.	Підготовка есе по проблемі	2 б.
9.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції (в т. ч. в іншому вузі), підготовка і публікація тез	5-6 б.

Для діагностики знань використовують ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

7. Розподіл балів, що отримують студенти

Модуль 1 – поточне опитування та СРС				Модуль 2 – поточне опитування та СРС			Підсумковий модульний контроль	Сума (залік)
T.1	T.2	T.3	T.4	T.7	T.9	T.11		
7	7	8	8	8	8	14	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни